

Poëzie De pijn van de huwelijksproblemen werd verwerkt in vaak nachtelijke e-mails in dichtvorm

Over het leed dat scheiding heet

Zanger/schrijver Rick de Leeuw en dichter Erik Jan Harmens belandden enkele jaren geleden tegelijk in een echtscheiding. Hun e-mailwisseling met dichtregels vol wanhoop, humor en bravoure is gebundeld in *Echte mannen scheiden niet*.

SARA LUIJTERS

Tien jaar geleden leerden zanger en auteur Rick de Leeuw en dichter Erik Jan Harmens elkaar kennen tijdens een optreden in Middelburg. Ze deelden er noodgedwongen een hotelkamer én een twijfelaar, een vriendschap was geboren. Een paar jaar later lagen de huwelijken van de twee mannen in duigen. Gescheiden van huis en haard trokken ze van zolders naar 'scharrije hotelkamers' en mailden ze elkaar dichtregels over het leed dat scheiding heet.

De duetten zijn nu gepubliceerd in de dichtbundel *Echte mannen scheiden niet*. "Dit boek moest er komen," zeggen auteurs Rick de Leeuw en Erik Jan Harmens in één adem. Toch duurde het zeven jaar voordat het zo ver was. De auteurs stapten zelfs naar een andere uitgever om hun scheidingspoëzie gepubliceerd te krijgen. "Een uitgever verlaten voelt voor een schrijver als een soort minischeiding," zegt Harmens.

Dat de bundel er nu eindelijk is, voelt als een overwinning op alle meewarige blikken. "Je krijgt die blik van mensen als je vertelt dat je

gescheiden bent en wanneer je ze vertelt dat je over je scheiding gedichten aan het schrijven bent. Het meewarige heeft inmiddels plaats gemaakt voor blijdschap." Zowel bij eenzame mannen als bij nieuwsgierige vrouwen, de doelgroepen voor wie de bundel bedoeld is, zo staat op de sticker op de cover.

Wij zijn b-acteurs, rijden over een b-weg richting b-bestemming en toch voelt alles a.
(uit: *Echte mannen scheiden niet*)

"Tijdens de boekpresentatie waren het vooral de nieuwsgierige vrouwen die de bundel kochten," zegt Harmens. "Sommige met een wrange grijns om de mond. Hoewel drie vrouwen de boekwinkel in tranen verlieten." Volgens De Leeuw wordt het een boek dat mensen aan elkaar cadeau gaan geven. "Om iemand een hart onder de riem te steken, of als een allerlaatste waarschuwing."

'Dat dichten bood afleiding. Even weg van de zwerende wonde'

De Leeuw: "Als je trouwt, denk je niet dat je er een paar jaar later een puinhoop van zal maken. Scheiden doe je niet, zo dachten Erik-Jan en ik er allebei over. En toch is het misgegaan, we kwamen allebei in een positie terecht waarin we geen kant op konden."

"Als echtgenoot móet je weg, als vader kún je niet weg. Verlamvend. Toen ik achttien was, woonde ik bij mijn zus op zolder. Ruim 25 jaar la-

Erik Jan Harmens (l) en Rick de Leeuw.

FOTO JEAN PIERRE JANS

ter zat ik daar weer. Dat voelde als het grote falen."

Praten over hun huwelijksproblemen deden de vrienden niet. "Mannen zijn niet als vrouwen, we delen ons leed niet op de bank met een pot thee en een pak Bastognekoeken," schrijft Harmens in zijn dankwoord

achterin de bundel. De pijn werd verwerkt door te drinken en, weer nuchter, te dichten. Zinnen worden vaak in het holst van de nacht aan de ander gemaïld. "Die regels boden afleiding. Even weg van de zwerende wonde. Als ik een sms kreeg van Erik-Jan met 'Je hebt mail', ging

ik naarstig op zoek naar een plek met internet, om hem dan – raka-tak – terug te schrijven. Ik heb heel wat afgeschreven in door tl-licht beschreven formica belwinkels." Het waren voor De Leeuw de betere momenten van de dag. "Dat baldadig kunnen schrijven gaf lucht. Ik wilde Erik Jan *outsmarten*, grappiger zijn. Het dichten werd een vrolijke wedstrijd die ik niet wilde verliezen."

Over en weer mailend ontstond vanzelf de juiste toon. "Het is niet meer aan te wijzen welke regels van mij zijn en welke van Erik Jan," zegt De Leeuw. Een gedicht was af als één van de twee mailde 'Zo doen?' Harmens: "Soms schreven we nog door terwijl we eigenlijk al klaar waren, zoals een schaatsster die na de finish nog even doorschaatst."

'Er bestaat geen kapotst, het kan altijd kapotter.'
(uit: *Echte mannen scheiden niet*)

Erik Jan Harmens is inmiddels weer terug bij zijn vrouw: "Ik ben niet eerder zo gelukkig geweest. Er zijn net twee boeken van me verschenen en dit jaar vieren we, ondanks de onderbreking, ons vijftienjarige huwelijksfeest."

De scheiding van Rick de Leeuw kreeg geen happy end. "Het was onafwendbaar," zegt De Leeuw. "Ik was een vreemde geworden in mijn eigen bestaan. Dan kun je of je adem inhouden en doorzetten, of je stopt en begint overnieuw. Dat is een eenzame woestijntocht geweest, zeer pijnlijk maar noodzakelijk. En met deze uitzonderlijk fraaie bundel als resultaat."

Rick de Leeuw en Erik Jan Harmens: *Echte mannen scheiden niet* Lebowski, €16,90.